

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Égész évre 16 kor.
Fégyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Égész évre 20 kor.
Fégyedévre 5 ..
Védékre postán szállítva:
Égész évre 24 kor.
Fégyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XVIII. évfolyam 285. szám. Nagy-Várad. Szombat, 1912. december 14.

A magyar püspökség lázongó papjai.

Az új magyar püspökség ellen izgatató szatmári gyűlést, amelyről a minap emlékeztünk meg lapunk hasábjain, követte f. hó 6-án egy másik izgatató gyűlés, amelyet a románok Nagybanján tartottak meg. Az előbbi gyűlésen ugyszólván csakis a hajdudorogi apostoli adminisztrátor joghatósága alá tartozó renitens lelkészek vettek részt, a kik — amint jeleztük — perfid okoskodással és meglepő vakmerőséggel a teljes passzív rezisztencia állapontjára helyezkedtek. A nagybanjáyi gyűlést a tavalyi gyulafehérvári tiltakozó nagygyűlés ötvenes végrehajtó bizottsága hívta egybe. Ezen a gyűlésen a román nép korifeusai, világiak és papok vegyesen vettek részt — köztük a nagyváradi gör. szert. káptalan tagjai — és mintegy szankeionálták a szatmári határozatokat.

Most már — azt mondják — tényekkel állunk szemben: megjelent a pápa követének a bécsi nunciának decretuma, amellyel életbeléptette az új püspökséget; megjelent már Papp Antalnak, az új püspökség apostoli adminisztrátorának első körlevele is, tehát itt már teoretikus vitának nincs helye, hanem cselekednünk kell, le kell vonnunk a következményeket.

Erősen nehezményezik, hogy a magyar görög kath. püspökség apostoli adminisztrátora magyarul írta körlevelét és „szofizmákat fecseg össze az állameszme és a nemzet érdekében“ és nem akarja tudni, hogy a román nemzet fiaihoz beszél.

Legvakmerőbb módon megvá-

dolják az apostoli adminisztrátort, hogy mindjárt első körlevelében meghamisítja a pápai bulla szövegét, intencióját és intézkedését, holott teljesen annak a szellemében és betűje szerint jár el, amidőn kimondja a körlevél, hogy „... a hitoktatás és a prédikálás nyelve továbbra is olyan marad, aminő eddig volt.“ Továbbá: „A liturgikus nyelv és a templomi ének egyelőre három évig ugyanolyan marad, a minő volt. Minthogy pedig a „Cristifideles graeci“ kezdetű bulla értelmében az új egyházmegye liturgikus nyelve az ó-görög nyelv, gondoskodni fogok a liturgikus és szerkönyveknek ó-görög nyelven való kinyomatásáról.“

Ezek után mégis azt merik irni, hogy: „Ha a beköszöntőjében csalónak bizonyul az adminisztrátor, mi lesz később? Világos, hogy igazolt ezen csalónak a visszautasítása, aki a rebellesek szellemében és a pápai bulla parancsai ellen akar cselekedni.“

Ezekhez a szelid kifejezésekhez ázsiai módon elnyomott sajtójukban már csak a következő enyhe nyilatkozatot csatolják:

„Hogy Papp Antal megkíséreljen, merészeljen bennünket is a demoralizáció és teljes dekadencia olyan örvényébe sodorni, mint a minőben vannak a ruthének, az már mégis tetőfoka az arcátlanságnak.“

Megismétlik végül a szatmári gyűlésen hozott határozatukat:

„A templomkulcsokat Rómába küldjük, bezárjuk és befalazzuk a templomajtókat, nincs szükségünk sem harangszóra, sem pedig nyilvános egyházi funkciókra mindad-

dig, amíg nem tesznek nekünk igazságot.“

A román nemzetiségi párt hivatalos lapjának egyik legutóbbi számában, az aradi *Romanul*-ban mindezek a következő szelid főcim alatt vannak közölve; „Zuzzuk össze a hajdudorogi szörnyeteg fejét! Mikor ezeket a sajtóbetyárokat az ilyen tenoru cikkekért nagyritkán büntetés éri, akkor meg ők óbégatnak vezető cikkben, hogy már megint működik a nyaktül.“

Hogy az izgatás szennyes hullamai ily nagyra dagadtak, hogy az a lelkészi kar, amely alattvalója az apostoli adminisztrátornak, ily vakmerően helyezkedik szembe hivatalos följobbvalójával, szomoruan jellemző az új egyházmegye papságára.

A hajdudorogi apostoli adminisztrátorra nehéz munka vár, hogy ilyen munkatársakkal áldásos munkát végezhesen. De hisszük, hogy ilyen szomorú kezdet után sem fogja elveszteni munkakedvét és bátorságát.

Az adóreform elhalasztása. Az adóreform életbeléptetése dolgában támadt hatalmas hullámok még nem csendesedtek el. *Lukács László* miniszterelnök ma folytatta e kérdésben kezdett tanácskozásait *Telleszky János* pénzügyminiszterrel és a városok képviselőivel.

Olyan hangok hallatszanak, hogy *Telleszky János* pénzügyminiszter inkább lemond állásáról, semhogy hozzájáruljon az elhalasztáshoz, mert egész költségvetését az adóreform várható jövedelmeire alapította s e jövedelmek máshonnan való fedezésére aligha találna alapot.

A pénzügyi tárcá vagy az apropriáció

MÉLYEN LESZÁLLITOTT ÁRAK
NAGYON OLCSÓ KARÁCSONYI VÁSÁR

Telefonsz.: 788.

Telefonsz.: 788.

BOROS J.

ékszer, óra és látszer áruházában

== RÁKÓCZI-ut. ==

tárgyalásánál a kormány módot fog találni arra, hogy elhatározásáról a közvéleményt informálja.

A külügyi bonyodalom

A Prohászka-affér van még mindig előtérben. A legújabb hírek szerint megcáfolják, mintha már kijelentette volna Szerbia, hogy elégtételt ad a monarchiának. A szenzációs ügy részletei különben nagyon rövid időn belül nyilvánosságra kerülnek.

Belgrádi jelentések szerint Szerbia csak a hatalmaknak enged a kikötő kérdésben, de a monarchiának nem.

A harcias párt.

Belgrád, december 13.

Pasics azért utazott Üszkűbbe, hogy a katonai pártot utoljára figyelmeztesse a mérsékletre. A katonapárt teljes szakítást akar a monarchia és Szerbia között előidézni és nem sokat törődik Pasics tanácsaival. Eddig sikertelen volt Pasics figyelmeztetése.

Szerbia csak a nagyhatalmaknak enged.

Belgrád, dec. 13.

Hirlik, hogy Szerbia, ha Ausztria-Magyarország a békekötés után kivánni fogja, hogy vonuljanak el a szerb csapatok a megszállt adriai kikötőtől, ezt a kivánságot nem fogja teljesíteni, ha csak a többi hatalom is nem követeli. De Belgrádban kétségbe vonják azt, hogy a hatalmak ebben a kérdésben homogén elhatározásra fognak jutni.

Kihívó szerb nyilatkozat.

London, dec. 13.

A Stendorel írja: Nem képzelhetünk ostobább és vakmerőbb dolgokat azoknál a nyilatkozatoknál, melyeket Novákovic szerb delegátus Párisban tett. Ezek a nyilatkozatok Ausztriának és Magyarországnak szemérmetlen kihívását tartalmazzák.

Albán küldöttség Berchtoldnál.

Bécs, dec. 13.

Gróf Berchtold külügyminiszternél tegnap délelőtt megjelent az a küldöttség, amelyet a macedon-románok és albánok e hó 4-5-ikén tartott gyűlésükön delegáltak. Az Isopesoul-Greul képviselőből és dr Csureau és dr Popoviciből álló deputáció az említett gyűlés által hozott rezolúciókat terjesztette a külügyminiszter elé. E határozatok tiltakoznak a görögöknek a macedon-románokon és albánokon elkövetett kegyetlenkedései ellen, hathatós védelmet kérnek és a hatalmak pártfogásába ajánlják a független albán állam felállításának tervezetét.

Berchtold gróf nagy jóindulattal fo-

gadta a küldöttséget, megköszönte az adott információkat és megígérte a rezolúciók beható tanulmányozását.

Londonban békét remélnek.

London, dec. 13.

Az a körülmény, hogy a nagyköveti reunio már legközelebb megkezdődik, itt nagy megnyugvást kelt és azt mondják, hogy a hatalmaknak már pozitív biztosítékai vannak arra, hogy a tanácskozásokon semmi zavaró momentum nem áll elő. Remélik, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország között a helyzet tisztázódni fog.

Oroszország intelme a szerbeknek.

Pétervári, dec. 13.

A pétervári kabinet felszólította a belgrádi kormányt, hogy engedjen Ausztria-Magyarország kivánságának. Hivatalosan ez nincs megerősítve.

Szétépték a király arcképét.

Lipcse, dec. 13.

Edl konzul Prizrendben megállapította, hogy a bevonuló szerbek *Ferenc József arcképét gyalázó szavakkal darabokra tépték* és szerb tiszték meg akarták vesztegetni a konzulatusi tisztviselőket, hogy ezt elhallgassák.

Megverték a görögöket.

Róma, dec. 13.

A Tribuna és Giornale d'Italia Valonából küldött sürgönyöket tesznek közzé, köztük Essad pasa egy táviratát, amely jelenti, hogy tegnap és tegnapelőtt Janina és Paramythia között, valamint Janinától nyugatra, a Driskó-hegység lábánál heves csaták folytak le a törökök és a görög csapatok között, amely ütközetben a *görögök teljes vereséget szenvedtek* és jelentékeny veszteségekkel voltak kénytelenek visszavonulni. A török csapatoknak körülbelül tíz halottjuk és száz sebesültjük volt.

Görög-török háború.

Athén, dec. 13.

A hadügyminiszterium a következő jelentést teszi közzé: A hadvezetőség célszerűnek tartotta a Janinánál koncentrált török csapatok egy részének elvonását abban a pillanatban, hogy az epiruszi hadsereg oldaltámadást szándékozik az ellenség ellen intézni. E célból Santi Quarantánál (Janinától északnyugatra) két zászlóalj gyalogságot és négy ágyut szállítottunk partra. Mihelyt a görög csapatok partraszállását a törökök megtudták, nyolc zászlóaljat két üteggel és két ostromágyuval Janinából sürgősen ellenük küldtek. Kisebbségi csatározás után, mely a görögöknek lehetővé tette, hogy az ellenséges haderő nagyságáról bizonyosságot szerezzenek, a görög csapatok, anélkül, hogy üldözöttet volna, visszatért Santi Quarantába és teljes rendben az egész hadi anyagával hajóraszállt, mire a hajók az epiruszi part egy másik pontja felé elmentek. A manőver teljesen sikerült. Görög oldalon öten

elestek, tizen megsebesültek, akiket a görög hajók fedélzetére vittek.

Zapundakis tábornok Penthe Pighadiából táviratozza, hogy tegnap este az egész vonalon a görög csapatok offenzívába mentek át. A harc 24 óráig tartott.

A görög csapatok ma Zapundakis tábornok parancsnoksága alatt ismételt atakkok és szuronytámadások után az ellenségnek Bizani előtt emelt sáncait bevették. A görögök három gyorstüzelő ágyút, nagymennyiségű hadi anyagot és sátrat zsákmányoltak.

Harc a tengeren.

Konstantinápoly, dec. 13.

Két török torpedóhajó Bevizape mellett megtámadott egy görög torpedóhajót, mely erre megadta magát. A hajót a Dardanellekba vitték.

Konstantinápoly, dec. 13.

A Xerósi öbölben görög-török hajócsata van, a törökök előnyben vannak.

A törökök bizakodása.

Konstantinápoly, dec. 13.

Egy török államférfiú mondta: Megjavult helyzetünknel fogva, nem csak Drinápolynak, hanem Dedeagacsnak és Kirk-Kilisszének megtartását is követelni fogják delegátusaink. Albániának adhatnak autonómiát, de csak török szuverenitás alatt.

Edl konzul utazása.

Belgrád, dec. 13.

Edl konzul tegnap délben Üszkűbből ideérkezett és délután Ugron osztrák-magyar követtel tárgyalt. A konzul ma tovább akar utazni Bécsbe.

Edl Bécsben.

Bécs, dec. 13.

(Saj. tud.) Edl konzul ma megérkezett és egyenesen a külügyminiszteriumba ment. Edl jelentését még nem tudják, mikor fogják nyilvánosságra hozni.

Románia és a Balkán.

Belgrád, dec. 13.

Ma Danev úgy nyilatkozott az újságírók előtt, hogy Románia Szerbia, Montenegró, Görögország és Bulgáriával szövetségre lépett. Az új szövetséges okmányt már alá is irták.

Bizonytalan helyzet.

Pétervár, dec. 13.

(Saját tud.) A balkáni államok elfogadták Ausztria-Magyarország javaslatát Albánia autonómiájára vonatkozólag. De a nagyhatalmak diplomatái egyenesen visszautasították azt a tervet, amelyet a határokról vonatkozólag készítettünk. Ugy hogy a helyzet újra bizonytalanává vált.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz.

Rákóczi-ut, 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 13.

A Ház folyosóján kérdésekkel ostromolják Zichy János gróf minisztert, aki ma reggel tért haza Bécsből. A miniszter megnyugtató nyilatkozatot tett arról, hogy a külső béke csaknem biztosítva van s Szerbiával való viszonyunk nyolc napon belül el lesz intézve. A prizrendi konzulunkon ejtett sérelem csak formai volt s Szerbia kész a legteljesebb elégtételadásra. A miniszter úgy véli, hogy az adótörvények ügye is kedvező megoldás felé halad.

Elnök: **Tisza** István gróf.

Az ülést tizenegy órakor nyitotta meg, és akkor is alig voltak még vagy hatvanan. A napirend előtt **Mártonffy** Márton szólalt fel. A kultusz vita során elmondott beszédét a napló tévesen hozta, kérte annak kiigazítását. A ház ehhez hozzájárul.

Ezután áttért a ház a napirendre.

a kultusz tárca

általános vitájának folytatására.

Pop Csicsó István a juniusi eseményeket elítéli, s ha mégis felszólal, teszi ezt azért, mert kötelessége a kultusz vita során szóvá tenni a nemzetiségi sérelmeket. Ez előtt husz évvel **Wekerle** Sándor kijelentette, hogy Magyarországon nincs nemzetiségi kérdés. A miniszterelnök ur azonban legutóbbi beszédében elismerte, hogy igenis van nemzetiségi kérdés Magyarországon, amelyet kölcsönös megértéssel kell itt a Házban elintézni. Ezt a kijelentést helyesli, azonban a miniszterelnök ehhez a kérdéshez fűzött kommentárjaival nem ért egyet. Ezután hosszasan fejtegeti a nemzetiségi sérelmeket.

Tisza István gróf elnök: Bár nem óhajtja korlátozni a nemzetiségi kérdés fejtegetését, mégis kéri a szónokot, hogy térjen vissza a kultusz tárca kérdéséhez.

Pop Csicsó István kéri a Házat, hogy beszédében a nemzetiségi kérdéstről is megemlékezhessek.

A Ház ezt megengedi.

Pop Csicsó István folytatja beszédét. Cáfolja a miniszterelnöknek az Univerulról mondott kritikáját, s azt mondja, hogy az Univerul mindég magyar barát volt. Megtörténik ugyan, hogy időközönként a magyarországi románok érdekében erélyesen emeli fel szavát, ezért azonban nem lehet igazságtalansággal, vagy felületességgel vádolni. Elmondja ezután, hogy a román tehetségeket elnyomják Magyarországon. Itt van **Vlariczi**, a híres román pilóta. Magyarországon született, azonban semmi támogatásban nem részesítik, dacára annak, hogy az egész világ elősmeri zsenilitását. Vagy itt van **Gozsdu Zevei** a híres román költő.

Elkellett neki távozni az országból, ha nem akarta, hogy életét részben börtönben, részben pedig valami kisebb szerkesztőség fojtó levegőjében ne töltsse el. Ezután a magyarországi román tanítók és lelkészek szomorú helyzetét teszi szóvá, majd áttért az új görög katolikus magyar püspökség kérdésére s azt mondja, hogy az sérti az összrománosság érdekeit. Nyolevanhárom községet vettek el a román görög katolikus egyháztól, és helyezték az új magyar görög katolikus püspökség egyházi hatósága alá. Lehet-e tehát csodálkozni azon, ha a románok támadják és támadni fogják a jövőben is az új magyar görög katolikus püspökséget? Ezután még több román sérelmet hozott elő. A javaslatot nem fogadja el.

Siegescu József dr polemizál Giessveinnak a kultusz vita során elhangzott beszédével, s annak nagyobb részével teljesen egyetért. Ő is azt tartja, hogy amely ország lemond a valláserkölcse neveléséről, az nagyon hamar elpusztul. Helyesli és szüksé-

gesnek tartja, hogy ha a tanítók és tanárok anyagi helyzetét javítani akarjuk. Erre föltétlenül szükség van a nemzeti szellem fejlesztése szempontjából, mert igazi nemzeti érzést és hazafias gondolkozást csak rendezett viszonyok között élő tanítók és tanárok tudnak a gyermekek lelkébe plántálni. Új iskolák, új tanfelügyelőségek felállítását sürgeti. Kívánja a színészek anyagi ügyeinek törvényhozásilag való rendezését. Beszéde befejezéséül még annak a reményének ad kifejezést, hogy a román nemzetiségiek is rövidesen befogják látni, hogy a kormány a nemzetiségi sérelmeket orvosolni fogja, viszont a kormányt arra kéri, hogy tegyen meg minden lehetőt, hogy a nemzetiségi sérelmek eloszlassanak, hogy egy egységes erős nemzet legyen a dinasztia támasza, oltalmazója és ezáltal Magyarország elérheti második ezredéves jubileumát is. A javaslatot elfogadja. (Eljenzés, taps. A szónokot számosan üdvözlöik).

Cserny Károly szólalt fel ezután. A görög katolikus püspökség betöltését sürgeti.

Pál Alfréd az amerikai magyar püspökség dolgában szólal fel.

Zichy János válaszol a felszólalásokra. Kijelenti, hogy a népiskolák száma az idén százzal növekedett. Reméli, hogy a tanítók fizetésrendezésére vonatkozó törvényjavaslatot az idén be fogja terjeszteni. A javaslat 9 millió többletet jelent az országnak. Kéri a javaslat elfogadását.

A Ház a költségvetést általánosságban és részleteiben elfogadta.
Ülés vége 2 órakor.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Tegnap folytatta Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a decemberi közgyűlésre kitűzött ügyek tárgyalását.

Összesen nyolc dolgot intéztek el, mert a városi vegyvizsgáló állomás ügyénél több mint 2 óráig folyt a szónoklat áradata.

Dr **Friedländer** Sámuel vezette be a vitát. Arra bazirotta hosszú beszédét, hogy a földmívelési miniszter, mint telivér agrár, merő antiszemitizmusból nem akarja állomásvezetőnek átvenni Rosingert, lévén az zsidó.

Trükknek ez is jó lett volna, mert a zsidó bizottsági tagok már-már igaznak vették ezt a vádat.

Rimler Károly polgármester azonban kellő értékére szállította le **Friedländer** beszédének bombasztját. Hosszabb beszédben ismertette az egész dolgot, s beszéde végén rámutatott, hogy antiszemitizmussal éppen nem lehet vádolni a földmívelési minisztert, hiszen dr **Adorján** József, akit a miniszter az állomás vezetésére kijelölt, — szintén zsidó.

Igy belefult **Friedländer** öreg ágyunak vélt vádjá a polgármester kijelentése után felhangzó élénk derűtségbe.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A közgyűlés második napján **Hlatky** Endre főispán elnökölt. A bizottsági tagok közepes számmal voltak jelen.

Az előző napi tárgyalás jegyzőkönyvének hitelesítése után rátértek a még hátralevő ügyek tárgyalására.

• **Láng** József biz. tag a novemberi közgyűlésen indítványt adott be, hogy a kormányhatóságok részéről a vidéki ipar rovására gyakorolt központosítási irányzat megszüntetése iránt felterjesztést intézzen a közgyűlés. A tanács javasolja, hogy az indit-

ványra véleményét kérjenek a keresk. és iparkamarától.

A javaslatot elfogadták.

A vegyvizsgáló állomás ügye.

A városi tanács javaslatot terjesztett a közgyűlés elé, hogy a vegyvizsgáló állomás államosítását kérje a minisztertől, azzal, hogy méltányossági okokból a már kinevezett **Rosinger** Artur városi fővegyészt bizza meg az állomás vezetésével.

Dr **Friedländer** Samu a kérdés történetét részletezi. A miniszter államosítani akarja a nagyváradai állomást, de **Rosingert** nem veszi át, hanem más vezetőt nevez ki. Ez ellen tiltakozik. A városnak erkölcsi kötelessége, hogy **Rosingert** megvédje. Meg van a képesítése, mi a kifogása hát? Magyarazza meg a tanács a referensnek vagy miniszternek, hogy Nagy-Váradon nem értik meg a dolgot, tehát vegye át **Rosingert**. Indítványozza, hogy a város mondja ki, hogy örömmel veszi, ha államosítják az intézményt, de vegye át **Rosingert** vezető állásba.

Rimler Károly azt látja, hogy a tanács javaslatában is az van, amit **Friedländer** indítványozott. **Rosinger** kinevezésénél ő hibázott, mikor kinevezte, mert nem lehetett volna kinevezni, mivel nem volt meg a miniszteri rendeletben kikötött gyakorlati képesítése. Ismerteti a további fejleményeket. A miniszter elfogadja **Rosingert**, de akkor csak Nagyváradra adja meg a nyilvánossági jogot, míg ha ő más vezetőt nevez ki, akkor egész Bihar megyére megadja a nyilvánossági jogot. Ezt azért kívánja a miniszter, mert 15 éves szolgálattal vannak vegyészek a miniszteriumban, akiket elő akar léptetni. **Rosinger**nek joga van a fizetéshez, címhez, de vezető ügykörhöz nincs, mert a szabályzat nincs jóváhagyva. A város érdeke, hogy a miniszter javaslatát elfogadja. Az antiszemita vádra megjegyzi, hogy a miniszter által kijelölt **Adorján** vegyész szintén zsidó.

Dr **Friedländer** Samu újból előbbi álláspontját fejtegeti.

Gábel Jakab a város erkölcsi kötelességeit hangsúlyozza s azt kívánja, hogy az államosítás mellett **Rosingert** vegye át a miniszter fővegyésznek. Azt hiszi, hogy ilyen felterjesztés esetén nem köti magát a miniszter előbbi álláspontjához.

Dr **Adorján** Emil a város szempontját tartja szem előtt. A tanács kérő javaslatát nem fogadja el. Nem hiszi, hogy ha Bihar megyére is kiterjedne a vegyvizsgáló állomás, tizezrekre menő haszna lenne a városnak. Csak 1800 koronával lenne több a bevétel. Az iratokból mutatja ki, hogy **Rosingert** állomásvezetőnek nevezték ki. Kártérítési per esetén a városnak vesztett pere lenne. Mondják ki, hogy csak akkor államosítsunk, ha az állam a dologi költségek egy részét fedezi s vezetőül **Rosingert** átveszi.

Lukács Ödön a tanács javaslatát fejtegeti. Hogy a miniszter feltételekhez köti az államosítást, ez nem érinti a város autonómiáját. A nyilvánossági jogért mindent meg kell tenni, mert e nélkül a vegyvizsgáló állomás értéktelen. **Rosinger** védje a saját jogát, de ne akadályozza meg a vegyvizsgáló állomást. A város legyen konciálisan a miniszterrel szemben, s igyekezzenek összhangba jönni. **Rosinger** fővegyésznek lett kinevezve, de hatásköre nincs megállapítva. A törvény kimondja, hogy vegyvizsgáló állomás csak jóváhagyott szabályrendelet alapján működhet. Az egész csak ambíció kérdése; ezzel szemben Nagyvárad nem áldozhatja fel érdekeit. A tanács javaslatát ajánlja elfogadásra.

Dr **Várad** Ödön szerint **Rosingert** szerzett jogaitól elútni nem lehet. Ha szabályrendelet nélkül nevezték ki, viselje a város ennek a következményeit.

A tanács javaslatát 31 szóval, 24 szavazat ellenében elfogadták.

A tanács beterjesztette a város szabályozási tervképeire vonatkozó tervpályázat feltevéleit. A tanács javaslatához képest az ügy tárgyalását a jövő havi közgyűlés napirendjére tűzték ki.

Elfogadták a tanács azon javaslatát, hogy az állami adót nem fizetőkre, vagyis a napszámosokra a város egyelőre ne vessen ki községi adót. — A létminimum címén állami adó alól felmentett egyénekre nézve pedig az egy napi átlag napszáma összegét 4 koronában állapítsák meg.

A nagyváradai tü- és celluloidáru gyár r.-t.-nak a kért támogatást, adó- és vámmentességet 5 évre megszavazták.

Az építő iparosok szövetsége az építkezési vízidij leszállítását kérte. A tanács azonban a kérelem elutasítását javasolta.

Rendes Vilmos, Weisz Lajos, Balogh Döme, dr. Moskovits József és Sztarill Ferenc a kérelem teljesítése mellett szólalnak fel, míg Kőszeghy József, Rimler Károly polgármester és dr. Agoston Péter a tanács javaslatát pártolták felszólalásaikban.

A többség a tanács javaslatát fogadta el. A városi tanács a város és a közönség

részére szükséges tűzifa szállítására árlejtést hirdetett, de csak egy pályázat érkezett le, még pedig a városra nézve kedvezőtlen feltételekkel. A tanács az árlejtés eredményének megsemmisítését kérte, azzal, hogy bízzák meg a tanácsot, miszerint úgy a város, mint a közönség részére szükséges tűzifát szabad kézből szerezzék be.

Löwenstein Zsigmond helyteleníti a tanács javaslatát. A városnak többbe kerül a házilag való kezelés, mintha a kereskedőktől szerzi be a fát. Indítványozza, hogy az ügyet adják ki a pénzügyi bizottságnak, hogy 8 nap alatt adjon véleményt.

Rimler Károly kifejti a tanács álláspontjának helyességét.

Gábel Jakab és dr. Stokker József üdvözik a tanácsot, hogy a polgárság érdekében oly körültekintéssel jár el, a javaslatot elfogadják.

A közgyűlés elfogadta a tanács előterjesztését.

Az ülést a főispán fél 7 óra után berekesztette. A még hátralevő ügyeket ma, szombaton délután tárgyalják.

ben kérte bűnösöknek kimondani, — tegnap rá került a sor a védőbeszédre.

Elsőnek dr. Weiszberger Lipót, az elsőrendű vádlott védője emelkedett szólásra. Szépen megkonstruált, hosszú beszédben kelt Mikló Flóre védelmére és igyekezett a vádlott teljes ártatlanságát bizonyítani. Dr. Zigre Miklós ügyvéd, Dávid Tódor ártatlanságát hangoztatta és nagyszabású beszédében arra kérte az esküdteket, hogy védecére nézve a gyilkosságra való felbujtás kérdésére nemmel feleljenek. A harmadrendű vádlott, özv. Dávid Mihályné védője, dr. Mendelényi Béla következett ezután. Kiváló tudással felépített, frappáns hatású beszédben bizonyította a szerencsétlen, meggyötört asszony ártatlanságát. Nem ő volt a tettes, nem is volt felbujtó, nem tudott semmit a tett elkövetéséről. Szomorú, sötét színekkel rajzolta meg az asszony borzasztó tragédiáját, akit a saját, megátalkodott, gonosz fia a leg-
rutább bűn elkövetésével vádolt, hogy ő maga megszabaduljon a megérdemelt büntetéstől.

Az ítélet.

Késő délután volt, amikor a kiváló tudással felépített elnöki resumé után a 12 esküdt, és pedig Ryhlitzky Jeromos, Papp János, Nagy Imre, Virányi Győző, Jeney Albert, Papp Elemér, Akkandesz István, Torsán Gergely, Papp László, ifj. Debreceni Lajos, Balaton Sándor és Felvinczy József visszavonultak tanácskozni.

Öt óra után hirdette ki az esküdtek elnöke a következő verdiktet:

1. Bűnös-e Mikló Flóre abban, hogy Tisztásfalván, 1911. szeptember 16-án Dávid Mihályt szándékosan és előre megfontolt szándékkal megölte.

— Igen.

2. Bűnös-e Dávid Tódor abban, hogy Mikló Flórárt, 160 korona ígéretével és azzal, hogy a tett végrehajtására sógorától egy puskát lopott, melyet átadott Mikló Flórának, szándékosan reábirta arra, hogy az az édesapját, Dávid Mihályt megölje?

— Igen.

3. Bűnös-e özv. Dávid Mihályné abban, hogy Mikló Flórért 160 korona és egy hold föld ígéretével szándékosan reábirta arra, hogy a férjét, Dávid Mihályt megölje.

— Nem.

A vádirat alapján hosszas tanácskozás után hozta meg a bíróság a legszigorubb ítéletét.

Amikor az ítéletet a vádlottak előtt kihirdették, a két halálraítélt arca megremegett, Dávid Tódor sirni kezdett, és mindketten ártatlanságukat hangoztatták.

A felmentett asszony pedig, mikor kihirdették előtte, hogy szabad, térdre esett, keresztet vetett és hálaadó imádságot mondott.

Dr. Vattay kir. ügyész és dr. Mendelényi védő az ítéletben megnyugodott, a két elítélt védője ellenben semmiségi panaszt jelentett be.

A halálraítéltek kegyelemért fordulnak a királyhoz.

Korn Lajos elnök ezzel befejezettek nyilvánította a tárgyalást. Azután a bíróság a kir. ügyész bevonásával kegyelmi tanácsa alakult át és zárt ülésen határozott arról, hogy ajánlják-e kegyelemre a két halálraítélt.

Kettős halálos ítélet!

A nagyváradai esküdtbíróság a tisztásfalvi gyilkost és a meggyilkolt fiát, mint felbujtót halálra ítélte.

— A meggyilkolt feleségét felmentették. —

Tegnap este fél hét órakor kettős halálos ítélet hangzott el a nagyváradai királyi törvényszék esküdtszéki tárgyaló termében. Nem volt óriási számú, izgatott közönség, az újságírókon kívül alig volt egynéhány érdeklődő a teremben, amikor Korn Lajos, az esküdtbíróság elnöke hosszas tanácskozás után mély esendben hirdette ki az esküdtbíróság ítéletét a tisztásfalvi bérgyilkosság ügyében, ő felsége a király nevében.

A bíróság az esküdtek verdiktje alapján bíróilag is bűnösnek mondta ki Mikló Flóre elsőrendű vádlottat a Btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetében és Dávid Tódor másodrendű vádlottat ugyancsak a gyilkosság büntetében, mint felbujtó tettestársat és ezért Mikló Flórért és Dávid Tódort halálra ítélte. Özv. Dávid Mihálynét a gyilkosságra való felbujtás vádjára alól felmentette és őt azonnal szabadlábra helyezte.

A bérgyilkosság

Ügye ismeretes már a Tiszántúl olvasói előtt. Most csak röviden összegezzük a tényállást, amint azt az ötnapos tárgyalás világossá tette. Tisztásfalva községben 1911. év szeptember 16-án meggyilkolták a község egyik vagyonos, öreg gazdáját Dávid Mihályt. Kiderült, hogy a gyilkosságot az öreg kocsisa, Mikló Flóra követte el, akit Dávid Mihálynak a fia, Dávid Tódor bujtott fel, hogy az apját tegye el láb alól és így ő hamarabb hozzájusson a vagyonhoz. 160 koronát ígért Mikló Flórének, aki először nem akart a tett elkövetésére vállalkozni, de azután, hosszas megfontolás után mégis elkövette a rémtettet, amikor Dávid Tódor még fegyvert is lopott neki a sógorától.

A kegyetlen gyilkosság elkövetése után a csendőrség a két embert hamarosan letar-

tóztatta. Akkor be is ismertek mindent, később azonban tagadni kezdték. És ekkor kezdett az ügy mind bonyolódottabbá válni. A megátalkodott fiu letagadta tettét és Miklóval együtt azt állította, hogy az édesanyja ölte meg az ő apját. Az öregasszonyt akkor le is tartóztatták, aki azonban természetesen tagadott.

Már volt ebben az ügyben esküdtszéki tárgyalás ez év március 4, 5, 6-án. Akkor vett szenzációs fordulatot az ügy. Az öreg asszony, aki még a kihallgatáson tagadta tettét, amikor szembesítették a fiával, egyszerre megváltoztatta eddigi állítását és kijelentette, hogy igen, ő volt a férje gyilkosa. A váratlan vallomást nem vehették készpénznek és a bíróság az ügyész indítványára el is rendelte az asszony elmebeli állapotának a megvizsgálását és a tárgyalást pedig elnapolta. Az igazságügyi orvosi tanács épelméjűnek nyilvánította az asszonyt, akiről a mostani tárgyaláson kiderült, hogy csak a fia biztatására és csak azért vállalta magára a tettet, hogy megmentse a fiát a haláltól.

Igy került az ügy a decemberi ciklus elé.

A tegnapi tárgyalás.

Négy napig folyt a bizonyítási eljárás. A vádlottak valamennyien tagadták tettüket és a fiu most is az anyját vádolta a kegyetlen büntett elkövetésével. A bizonyítási eljárás folyamán azonban a két vádlott férfi nyaka körül mind jobban összeszorult a hurok.

A perbeszéd.

Vattay József királyi ügyész nagyhatású vádbeszéde után, aki az első rendű vádlottat gyilkosság büntetében, a másodrendű vádlottat és özv. Dávid Mihálynét pedig gyilkosságra való felbujtás büntetében

Szabad drótot húzni az utakon keresztül!

Akit baj ér, máskor vigyázzon.

Igy ítélte a törvényszék, mint büntető bíróság Nagyváradon, 1912. december hó 13-án . . .

Ismeretes az eset: A honvéhadapródiskola előtt a nyáron Elek Lajos nagyvárad városi utkaparó egymástól hat-hat méternyire, jókora távolságra, cölöpöket vert le a közlekedés megakadályozására; mikor látta, hogy a cölöpök a nagy távolság miatt nem fogják a közlekedést megakadályozni, drótot feszített ki köztük s azzal zárta el az utat. Perontka Károly tüzérfőhadnagy arra lovagolt, a vékony drótot nem vette észre sem ő, sem a lova, a ló megbotlott, földre zuhant, lovasát maga alá temette és a főhadnagy azóta nyomorék.

Az ügyészség gondatlanságból okozott testi sértés miatt emelt vádat Elek Lajos ellen, a főhadnagy pedig kártérítési pert indított Elek Lajos és a város ellen.

Pár hét előtt már tárgyalta az ügyet a törvényszék s akkor két városi alkalmazott vallotta, hogy a drótot látni lehetett, Perontka Károly ellenben megesküdött rá, hogy a drótot nem látta, ami különben természetes is, mert hiszen nincs olyan bolond ember, aki lóval nekimegy egy drótnak, hogy halálra zuzhassa magát.

Uj tanuk kihallgatása végett akkor a tárgyalást tegnapi halasztották.

Tegnap ugyancsak Ember Géza elnökle alatt ítélte ebben az ügyben a törvényszék. Kihallgatták Rettinger István hadnagyot, aki a zuhanás szemtanúja volt. Előadta, hogy látta a ló elbukását, ő emelte fel a földről Perontkát s csak keresgetés után látta meg a zuhanás okát, a drótot. Eskü alatt vallotta, hogy akkor nap esős idő lévén, a feketére mázolt drót felülről, lóról egyáltalán nem volt látható, hiszen egészen hasonló színű volt a sáros földdel. Kappel György hadnagy — szintén eskü alatt vallotta, hogy a drót egyáltalán nem volt látható.

Sztancsich Árpád ügyész igen szép és alapos vádbeszédben kérte a vádlott megbüntetését azért a gondatlanságért, hogy járt helyen drótot feszített ki az uton keresztül s azt semmivel sem tette észrevehetővé. Ezzel a gondatlansággal egy katonatisztet nyomorékká tett; pedig mint utakon dolgozó embernek tudnia kell, hogy az utelzárásnak messzire fölismerhetően kell történnie. A védő, dr. Zilahy Gusztáv fölmentést, esetleg enyhe ítéletet kért.

A gondatlanság fennforgását az is igazolja, hogy a szerencsétlenség után a város a drótot eltávolította.

Ennek dacára a törvényszék Ember Géza elnökle alatt Elek Lajost felmentette, azzal az indoklással, hogy a cölöpök (hat méternyire voltak egymástól) eléggé elzárták az utat, (akkor mire való volt még drótot húzni?) a drót is látható volt, tehát nem Elek Lajos, hanem Perontka Károly részéről forogt fenn gondatlanság!

Jó, hogy gondatlanságból okozott testi sértés miatt el nem ítélték a — főhadnagyot.

Az ítélet ellen, mely mindenütt érthető feltűnést keltett, az ügyész természetesen felelősséget jelentett be.

Nagyvárad postások üdvözlük Beöthy Lászlót.

A budapesti postaigazgatásnak csakhamar követője akadt a nagyvárad igazgatóságban. Mint értesülünk, a nagyvárad posta és távirat igazgatóság Beöthy László kereskedelmi miniszternek a képviselőházban elhangzott beszéde után nyomban elhatározta, hogy legfőbb fejét üdvözölni fogja.

A postának minden egyes tisztviselőjét roppant elkeserítette Heltaynak az a támadása, amivel a postai alkalmazottakat illette a képviselőházban. Mindenki megvan róla győződve, hogy a magyar posta egyike a közintézmények legjelesebbjeinek. Eddig csak az elismerés hangján beszéltek róla. Ha volt és van is egy két jelentéktelen hiba, az még nem oly nagy, hogy azt általánosítani lehetne.

A postát pedig az a katonás pedantéria, az a bámulatos erély és kiváló pontosság tette a közintézmények első sorába, amit a lelkiismeretes postásoknál lehet tapasztalni. — Elképzelhető tehát, hogy mennyire bánthatta a tisztviselőket az a támadás, melyre egyáltalán nem szolgáltak rá. A postásoknak nem állott volna módjukban ott megeafolni azokat a súlyos vádakot ahol azok elhangoztak. Kétszeres lehet tehát hálájuk most, hogy a legelső fővezetőjük, maga a kereskedelmi miniszter vette védelmébe őket.

A miniszter ezzel a beszédével még jobban meghódította magának a postások karát, amit a postások azzal a távirattal akartak kifejezni, amit tegnap intéztek Beöthy Lászlóhoz. A táviratban első sorban üdvözlük a minisztert, hogy a költségvetés minden lényeges módosítás nélkül ment keresztül, másodsorban hálájukat nyilvánítják azért, hogy a postásokat védelmébe vette a Heltay támadásával szemben.

Az üdvözlő táviratot a posta minden egyes tisztje és más alkalmazottja aláírta s így ment fel a miniszterhez.

„Mindnyájunknak el kell menni...”

*

— Akik legjobban félnek a haláltól, azok el szoktak esni, filozofált Kabos a törzsasztalnál a legújabb újságíró csemete előtt:

— Es maga mester nem fél ugye?

— Én? . . . Szerencsétlen fiatal ember, hát nézzem réám!

Volóban Kabos ebben a pillanatban még nyugodt vonásokkal, remegés nélkül nézett szét a füstös kávéházi félhomályban.

De hirnők jó s pihegve szól;

— Kabos urat kéri a telefonhoz a katonai ügyosztálytól.

Szegény kis pikkoló! . . . Ezért a hirhozásért egy pofont kapott.

— Hogy mersz engem ugratni te kölyök, ripakodott a sápadt gyerekre a már izgatott mester.

— De kérem . . . én nem hazudok . . . Tessek bemenni a fülkébe.

Kabos bement. Néhány perc múlva kijött. Meredt szemekkel maga elé bámult s annyira zavarban volt, hogy rendes szokása ellenére fizetni akarta a déli feketéjét.

Schwarz ur, a kávé megdöbbsent:

— Az Istenért, mi történt magával Kabos ur? . . .

— Rémes! Rettenetes! Behívtak! . . . Egy előre csak sejtem. Azt mondják a katonai ügyosztálytól, hogy most délután 3 órakor menjek fel.

Tehát beteljesedett! . . . Amitől éjjel-nappal félt Kabos, az most rettenetes valóságként a nyakába szakadt.

Persze rajta mulat most egész Bohémia.

S egy pillanatra újra támad egy kis reménysugara.

Jön Böszörményi hadnagy s Kabos mondja neki, hogy telefonáltak érte a katonai ügyosztálytól, mert hát szüksége van a hazának óréa.

— Áh, nem igaz Gyula. Nem akarok tovább ugratni, hát megmondom neked, hogy én telefonáltam!

— Na ugye, mondtam, hogy csak vic az egész, kiáltotta diadalmasan Kabos.

De azért csak felment egy újságíróval a katonai ügyosztályhoz.

És itt mindjárt a kezébe nyomták a fehér behívót

. . . Kanu (Kabos) Gyula felhívatik, hogy kézbesítéstől számított 24 óra lefolyása alatt a budapesti 1. honvédgyalozrednél jelentkezék . . .

A hir villámgyorsan terjedt el és mindenki mulatott rajta.

De nem ugy a direktor! Kabos feljött hozzá jelentkezni.

— Direktor ur, itt az ön szomoru, szép és bátor katonája. Bocsássa el bőséges kegyeiben és 300 korona előleggel.

És éjjel egy üveg pezsgő mellett halkán dudolta a legújabb honvéd a fölkelők híres dalát:

— Mindnyájunknak el kell menni, Eljen a haza! . . .

A Tiszántúl naptára.

Örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy a keresztény közönség körében megindult sajtóakció egyre szebb és szebb gyümölcsöket terem. Lapunk terjed, családi kör, családi kör után nyílik meg előtte s egyre több keresztény lélekben fakad visszhang a keresztény gondolat hívó szavára.

A mi közönségünk megértette a kor hívó szavát, mely a sajtó fontosságára tereli lelkek figyelmét. Pár hónap alatt százakra menő új sereg gyűlt a keresztény sajtó zászlaja alá s azóta is előfizetőink maguk a lap legbuzgóbb terjesztői.

Ennek viszonzásául a szerkesztőség is igyekszik minden tekintetben kifogástalan lapot adni olvasói kezébe. Az újság nagyobb terjedelme fokozott munkával jár, de ezt a nagyobb munkásságot kész örömmel fejtjük ki, mikor ellenértékét megtaláljuk a közönség fokozódó elismerésében.

Elhatároztuk azon felül, hogy újévi ajándéku kiadjuk a

Tiszántúl naptárát.

Ma már csaknem valamennyi lap ad naptárt olvasóinak. Sajnos, a naptárak nagy része ugyanolyan, mint a hitellenes sajtó: nem méltó arra, hogy keresztény család asztalán helyet foglaljon. A

Tiszántúl naptára

ebben a tekintetben is kifogástalan lesz; nemcsak diszes kiállítása, hanem tartalmának előkelő színvonala és korrekt keresztény szelleme is garancia arra nézve, hogy olvasóink szeretettel fogják fogadni.

Kérjük ismételt olvasóinkat, terjesszék lapunkat minél szélesebb körben; a hány új előfizetőt szereznek a keresztény sajtónak, annyi új örtüze lobban fel a keresztény Magyarország egyre növekvő táborának.

..HIREK..

A Katholikus Népszövetség vasárnapi ünnepélye.

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezete vasárnap a prem. rendű főgimnázium dísztermében ünnepélyt rendez a következő műsorral:

1. Nyitány, előadja a *Kath. Legényegylet* zenekara.
2. A fogyasztási szövetkezetekről; előadás, tartja Kiss Bertalan.
3. Karácsony éjszakáján; melodráma, szövege *Kisfaludytól*; zenéjét szerezte: *Hackl N. Lajos*; szavalja *Tuka Olgyka*, zongorán kíséri *Resch Mihály*.
4. *Peterdy Sándor*: A nők ellensége; monológ, szavalja *Fleisz Elek*.
5. Vallásos öntudat; szónoki beszéd, tartja *Szent-Királyi J. Zoltán*.
6. Induló, előadja a *Kath. Legényegylet* zenekara.

Az ünnepély d. u. pontosan fél ötkor kezdődik.

A meghívók expedíálása folyamatban van. Ha valaki meghívóját tévedésből meg nem kapta, forduljon *Székely Lajos* népszövetségi jegyzőhöz (Körözs-utca 6 sz.) A meghívó belépti jegyül is szolgál s kívánatra vagy a meghívó, vagy a tagsági igazolvány felmutatandó.

Belépti díj nincs, de szíves adományokat a Népszövetség céljaira köszönettel fogadnak.

*** Kitüntetett főpapok.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy ő Felsőgróf *Majláth Gusztáv* belső titkos tanácsos, erdélyi és gróf *Csáky Károly* belső titkos tanácsos váci püspöknek, az egyház és a kultúra terén szerzett kiváló érdemeik elismerésül, az I. oszt. vaskorona rendet adományozta.

*** Prohászkaról még mindig nincs életjel.** Megbízható forrásból vett magánértesülésünk szerint Prohászka Oszkáról, a prizreni magyar és osztrák konzulról a sajtóban elhelyezett hírek csupa találgatások. Prohászkaról semmi bizonyosat nem lehet tudni, sőt az sem bizonyos, hogy a konzul egyáltalán életben van. Forrásunk szerint ugyanis *Prohászka öccse*, a ki Bécsben állami tisztviselő, mostanig sem a bátyjától, sem a bátyjáról egyetlen sor írást sem kapott, pedig ha igaz volna az, hogy a konzul semmi bántódás sem érte, legalább a testvérét csak megnyugtatta volna legalább néhány sorsal egy képes levelező lapon és a szerb posta is, a magyar is, az osztrák is ezt a levelezőlapot a legnagyobb gonddal továbbította volna. Ez a hallgatás még Edl közbelépése után is fölötté alaposná teszi azt a gyanút, hogy Prohászkat valami igen súlyos bán-

talom érthette; él-e, nem-e, azt nem tudni, de hogy nem adhat magáról életjelet az bizonyos.

*** Missió Biharkeresztesen.** December első hetében ritka kedvező alkalom volt Biharkeresztes katolikus hiveinek, hogy a lelkiekben és hitükben megerősödjének. *P. Horváth Lajos* lazarista atya vezetése mellett missió volt a községben. A derék missionáriust megérkezésekor a hivekkel zsufolásig megtelt templomban fogadta *Rézmann Márton* esperes-plébános s lelkes üdvözlő beszédben adta át neki a szükséges egyházi jelvényeket. Dacára a rendkívüli kedvezőtlen időnek, naponta zsufolásig megtelt a szentbeszéd alatt a templom ajtatos hivekkel. Különösen jó példával jártak elől a község intelligens hölgyei, akik kivétel nélkül állandóan úgy a hajnali misén, mint az esteli ajtatoságokon a legnagyobb buzgósággal vettek részt s igen nagy számmal járultak a szentségekhez. December 8-án délután vett bucsut *P. Horváth Lajos* a hivektől, amikor *Rézmann Márton* esperes úgy a maga, mint hivei nevében hálás köszönetet mondott a buzgó, derék missionáriusnak.

*** A Szigligeti-szobor leleplezése.** Végre megértük azt is, amit csak unokáink által elérhetőnek gondoltunk: a Szigligeti Társaság ez évi december hó 15-én vasárnap a társaság fennállásának husz éves fordulóján ünnepiesen leleplezi Szigligeti Ede mellszobrát. Az ünnepség műsora:

I. Felolvasó ülés

délelőtt fél 11 órakor a városháza dísztermében.

Szigligeti Ede emléke. Elnöki megnyitó. Elmondja: *Rádl Ödön* a Társaság elnöke.

Szigligeti szobránál. Költemény. Irta: *Sas Ede* a társaság rendes tagja. Előadja: *Nosz Ilonka* kisasszony.

II. Az emlékmű felavatása

a szigligeti-színház előtt, kedvezőtlen idő esetén a színház előcsarnokában.

Hymnusz. Előadja a középiskolák ifjúsága.

Hoványi Géza dr a szoborbizottság elnöke, átadja az emlékművet Nagyvárad városának.

Rimler Károly polgármester az emlékművet átveszi.

Koszorúk elhelyezése.

Szózat. Előadja a *Szigligeti-színház* énekkara.

Déli egy órakor bankett a Pannoniában.

III. Diszelőadás a Szigligeti-színházban.

Kezdeté fél 8 órakor.

Nyitány. Előadja a zenekar.

Szigligeti szobránál. Költemény. Irta: *Sas Ede.* Előadja: *Tóth Elek*, a Szigligeti színház tagja.

A cigány.

Népszínmű három felvonásban. Irta: *Szigligeti Ede.*

*** A villanszerelő.** A villamosmű irodában történt betöréses lopás büntetvével *Németh János* nagyváradai születésű villanszerelő gyanúsított. A kikérdezés alkalmával ezen cselekményét még mindig tagadja. Mindazonáltal lezáratt. Most némi gondolkodás után négy rendbeli betöréses lopást hajlandó volt beismerni. Az eljárást ellene folyamatba tették s valószínűleg sok más egyéb is ki fog derülni a villanszerelő manipulációjából.

* Hol nőtt a jogászok száma?

A hivatalos lap december 12-iki száma közli a hazai főiskolákon az 1912-3. tanév első felére beiratkozott hallgatók létszámának szokásos évi kimutatását. A kimutatás egyik legérdekesebb rovata az, melyben az egyes főiskolákon észlelhető létszám-növekedés, illetve apadás van feltüntetve. Eszerint létszám-növekedés észlelhető: a nagyvárad kir. jogakadémián 8-al, a pécsi püspöki joglyceumon 22-vel, a m.-szigeti ev. ref. jogakadémián 2-vel, a kecskeméti ev. ref. jogakadémián 13-al és a sárospataki ev. ref. jogakadémián 37-el. Az összlétszám ezeken az akadémiákon: a nagyváradin 169, a pécsin 136, a m.-szigetin 129, a kecskeméti 76, a sárospatakin 54. Öröndetes dolog, hogy a bennünket legközvetlenebbül érdeklő helybeli kir. jogakadémia a létszám-növekedést feltüntető jogakadémiák között az összlétszám szempontjából az első helyen áll.

*** Elmarad a Kath. Növédő Egyesület mai estélye.** A nagyváradai Katholikus Növédő Egyesület ma délutánra hirdetett irodalmi estélye közbejött akadályok miatt elmarad. Az irodalmi estélyt *Schlachta Margit* előadásával együtt későbbre halasztották. Az új határnapról értesíteni fogjuk annak idején a közönséget.

*** Halálozás.** Egy derék iparos polgár haláláról értesülünk. *Kovács József* cipész iparos, élete 59. évében elhalt. Három év óta súlyos betegség gyötörte, de nagy családjának fentartása kényszerítette, hogy súlyos betegségében is végezze napi teendőit, míg most kihullott kezéből a kenyérkereső szerszám s kihűlt tetemét bánatos özvegye és hét árvája állja körül. Temetése ma, szombat délután 2 órakor lesz a Vizvezető-utca 2. sz. háztól.

*** Kiugró cégtáblák.** A rendőrkapitányi hivatal ezuton is felhívja mindazokat akiknek kiugró cégtáblájuk van, üzletük, illetve kapujuk előtt, mivel a tilalom még mindig fenn áll, azokat távolítsák el, mert ellenkező esetben szigorúan meg lesznek büntetve, s a cégtáblákat hatósági uton távolítják el.

*** A konkurrensok.** *Boros József* amolyan egyszerű kenyérárú kofa a belényesi piacon. Meg is volna ő békülve a sorsával, ha *Lámbó Márton* szintén nem Belényesben kofálkodnék a kenyérral. A két konkurrens között állandó a perpatvar, mert sohasem tudják megcsinálni a kartelt. Tegnap találkozott a két konkurrens a belényesi piacon. Előbb szóval akarták elintézni a mutatkozó diferenciát, később azonban előkerült a kilós is, amit *Lámbó* vett használatba. *Lámbó* vett használatba. *Lámbó* a kilóssal úgy vágta fejbe konkurrensét, hogy az legalább 8 napon belül nem fog vele konkurálni a belényesi piacon.

*** A közkórház költségvetése.** Szinte egy évi várakozással, de végre mégis csak leérkezett tegnap a vármegyéhez a közkórház költségvetése. A miniszter a költségvetés lényegesebb részén egyáltalán nem tett változtatást csupán az algondnoknak és az ellenőrnek a fizetési emelését nem hagyta jóvá.

*** Havazás.** Végérvényesen beköszöntött a tél, habár hivatalosan csak 21-én volna itt az ideje. Azonban tél apó megunta már a hosszú pihenést s felébredve almából, boldogan mosolyogva rázta meg ősz szakálát, amelyből millió számra hulltak a fehér hópihéék, a gyermekek végtelen öröme s a szülők aggodalmára. Az utcák képe visszatükrözte ez érzéseket. A gyalogjárók szélét a tükörsimára esiszolt „csusz-kálók” szegélyezték, amelyen a sok vigszemű gyerek csusz-kált, kísérve a szülők aggodó tekintetétől. A sarkon nagy bundába burkolózva jelent meg a torzonborz rendőr, akinek azonban csak a külseje szigorú, míg

belül egy vajszivű bácsi, aki csupán a fejét csóválgatta a sok csuszkáló gyermek láttára, de ha elfordította fejét, ő is boldogan mosolygott. A hideg azonban enyhül, a hó pedig olvad. Loecs-pocs van az utcákon s még ez nem biztosíték arra, hogy fehér karácsonyunk lesz.

*** Izgalmas jelenet a belényesi rendőrségen.** Matyika Vaszali tegnap este a kocsmában idogált egészen reggelig. Reggel a sok alkohol annyira fejébe szállt Matyikának, hogy felugrott, kést rántott és az utcára futott. Az utcán rémülten menekült mindenki a legény elől, aki vérben forgó szemekkel kiáltozta mindenkinek: — Leszurok minden embert!

A megkergetett emberek rendőrökért futottak. Csakhamer két markos rendőr került elő és lefogta a dühöngő embert. A két rendőr, hogy Matyika le ne tagadhassa viselt dolgát, nem vette el az ittas embertől a kést, hanem azzal együtt kísérte be a városházára. A rendőrségen a rendőrbiztos elé állították a veszedelmes késelőt. A rendőrbiztos nem vette észre, hogy Matyikánál nála van a kés, egész közel állott hozzá és leekéztette. Matyika egy darabig türe a leekéztetést, de később annyira haragra lobbant, hogy magasra emelve a kést, a rendőrbiztosra rontott. Csupán a rendőrbiztos erejének és ügyességének tulajdonítható, hogy szíven nem szurta Matyika. A garázdá embert ezután lefegyverezték, megkötötték és hatóság elleni erőszak címén is megindították ellene az eljárást.

*** A primás meg a banda.** A belényesi zenészeknek nagyon jó keresetük van, ami elbizakodottá is teszi a barna legényeket. Tegnap este is jó keresetük volt a zenészeknek. Egész este húzták nagy egyetértésben. Hajnalban, mikor mindenki eltávozott a vendéglőből a cigányok is haza készültek. A vendéglő előtt történt az est jövedelmének a megosztása. Máskor minden differencia nélkül megtudták egyezni a legények, de most ugyancsak hajba kaptak. Annyira lármáztak a zenészek, hogy már az utca is népesedni kezdett. A nagy lármára figyelmes lett a primás Varga József is, aki egy másik kávéházban várta már a hajnal. Varga azonnal elakarta intézni a felmerült differenciákat és a már hajba kapott cigányokat szétakarta választani. E fellett annyira dühbe garultak a verekedők, hogy neki támadtak a primásnak és bicskával keresztül szúrták a karját. Az esetnek a csendőrségen van folytatása.

x Szülők figyelmébe. Legszébb karácsonyi ajándék jól tanuló fiúk részére egy jól lövő flóbert. A legnagyobb örömet csakis ez szerezhetünk, semmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiúk vérében már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalatból tudja. Tehát, ha fiainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk **Ladányi** puskaműves Rákóczy uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle árban a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

x Női chevreaux v. box cipő 7 kor. férfi box cipő 8 kor., chevreaux 9 kor., fiu box cipő 7 kor. 35—39 számig finom női fél cipő 5 kor., nyú szőr kalap 5 kor. állandó parti vételek Feketénél Elite-kávészálla mellett. Calosnik nagyon olcsó árban.

x Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Körözs felőli oldalon modern **három szobás lakás** mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Középiskolai

magánvizsgára-, érettségire-, javító vizsgákra egész nyáron at készülhet a **dr. Kállay-fele szeminariumban** (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. Telefon 125—38.) Eredményei köz-tudomásulag kiválóak.

Uri fehérenemű, „Fownes“ keztü, „Habig“ kalap, eredeti angol cipő, egyedüli raktár

Róth M. utódánál.

Valódi **Amerikai és Chas-sala** cipők, legjobb **Bor. a-lino** és **Pichler** kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

Praktikus és olcsó

ékszer- és óra-ajándékok

Schmutzler Jánosnál

szerezhetők be Nagyvárad, Bazár-épület. Órajavítások szakszerűen eszközöltetnek.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.“ sertéshizlaldájában (Össi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

x TŰZIFA hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutnál.

x Ungváry Gergely könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolyazárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészeti lapokban.**

x Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Szombat: Tatárjárás.

Tatárjárás. Ma este, a már az új idényben is, új szereposztással bemutatott **Tatárjárás** kerül színre, amelyben a főszerepeket **Görög Olga, Medgyaszay Jenő** és **Horváth Mici** játsszák. Külön megemlítést érdemel **Kabos Gyula Wallerstein** szerepében, akinek pompás, aktuális kupléi sohasem tévesztenek hatást.

Tengerész Kató. Az idén bemutatott operettek sikereiből közül való a **Tengerész Kató**, amelyet vasárnap először mutatnak be délutáni előadásban. Az ope-

rettének nemesak a zenéje igen kedves és fülbemászó, hanem szövegrészének humora állandó derűtségben tartja a közönséget. A mulatságos darab vasárnap délutáni előadása iránt a publikum körében meleg érdeklődés nyilvánul.

Éva. Amint napról-napra közelebb érkezőnk ama dátumhoz, amely a Szigligeti-színház életében valósággal szenzációt jelent, amint az Éva keddi bemutatójához közeledünk, ily arányban örvendetes fokozódással jelentkezik a publikum méltán megnyilatkozó érdeklődése is. Az igazgatóságnak szinte külön előjegyzési irodát kellett szervezni ama környék és megyebeliek részére, akik nem akarják elmulasztani ennek a fényes, nagyhirességű **Lehár-operettének** a megtekintését, ami az Éva nagyváradi frenetikus sikerének biztosításához lényeges hozzájárul. A színház igazgatósága ismételt felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a három bérletszünetes előadásra a bérletjogait az előadást megelőző napnak délutáni négy órájáig tartja fenn.

TÁVIRATOK

Lukács a békéről.

Bécs, dec. 13.

(Saját tud.) **Lukács László** ma egy újságíró előtt kijelentette, hogy Bécsben csupán magánügyek miatt időzik. A nemzetközi helyzetre azt jegyezte meg, hogy az egyáltalán nem élesedett ki.

Az adótörvényt nem léptetik életbe.

Budapest, dec. 13.

(Saját tudósítónktól.) Ma délután **Teleszky János** elnökletével értekezlet volt az új adótörvény életbeléptetése tárgyában. Az értekezlet után **Teleszky** kijelentette, hogy hajlandó belemenni abba, hogy az új törvényt a gazdasági válság megszűnté után léptessék életbe.

A magyar kormány részvéte.

Budapest, dec. 13.

Lukács László miniszterelnök a bécsi bajor követhez a következő átíratot intézte: **Nagyméltóságú báró Tucher** rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter urnak Bécs.

Ő királyi fenségének, a régenshercegnek elhunytá alkalmából, mely a bajor királyságot mély gyászba borította, felkérem **Nagyméltóságodat**, hogy a magy. kir. kormány nevében a legbensőbb részvét kifejezését fogadni és azt kormánya előtt is tolmácsolni méltóztassék.

Lukács László.

A sajtó a monarchia ellen.

Belgrád, dec. 13.

A szerb sajtó ma is erősen izgat a monarchia ellen. Azok a lapok, melyek eddig csendes magatartást tanúsítottak, most élesen támadják a monarchiát.

Izgalmas napok a börzén.

Berlin, dec. 13.

A börzén az a hír terjedt el, hogy a monarchia holnap ultimátumot küld Oroszországnak. Oriási derutot okozott ez és az összes papírok estek.

London, dec. 11.

A börzén azt beszélték, hogy 48 óra alatt Oroszország ultimátumot kap. Nagy izgalmat keltett ez a hír és a napot ijesztő esésekkel zárták.

A nagyköveti értekezlet.

Bécs, dec. 13.

(Saját tud.) Mendorf Polli gróf londoni nagykövetünk Bécsbe érkezett, hogy átvegye a külügyi kormánytól a nagyköveti konferenciára az utasításokat.

Német hajók az Adrián.

Wilhelmshafen, dec. 23.

A Földközi-tengeren és az Adrián időző német hadihajók egyelőre nem térnek vissza állomáshelyeikre. A legnagyobb német cirkáló, a 23.000 tonnás Geoben, az Adrián marad.

KÖZGAZDASÁG**Gabona üzlet.**

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Máiusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradfi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	— — —	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	— — —	531.—
Közuti vasut	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	713.—
Rimamurányi	— — —	689.—

SZERKESZTŐI PÓSTÁJA:

T. munkatársainkat kérjük, szíveskedjenek úgy a naptár, mint a karácsonyi melléklet számára szánt dolgozataikat minél előbb hozzánk juttatni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Meghívó.**

A Mezőkeresztesi Kisbirtokosok és földmivelők földbérlő szövetkezete f. évi december hó 22-én délután 1 órakor Biharkeresztesen a rom. kath. iskolában tartja

rendes évi közgyűlését,

melyre tagjait az alapszabályok 26. §-a szerint tisztelettel meghívja

Az Igazgatóság nevében

Szotter Imre elnök.

TÁRGY:

1. A felügyelő bizottság által elfogadott a község házában 8 napi szemlére kitett költségvetés megvizsgálása.
2. A felügyelőbizottság jelentésével kapcsolatban a múlt üzleti év számadásainak megvizsgálása.
3. Igazgatóság és felügyelő bizottság felmentése a felelőség alól.
4. Esetleges indítványok.

Hanincs meglepégedve

szabójával, mert drága vagy rosszszul szab vagy

uem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövöttek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Ujdonság! Ujdonság!

Tündér harangok.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. Kovácsolt vas állványon, 15 összehangolt ezüstműcsengővel van ellátva. Erős szép kivitelben, verőkkel, tokkal, mesés ajándékkal együtt csak 10 korona

Wagner a „Hangszer Király” országos elismert elsőrendű hangszerárúházaiban, BUDAPEST, JÓZSEF-KORUT 15. SZÁM.

Óvás: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrány-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a lezelnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó- és házakra és földbirtokokra

**G Y E R M E K
J Á T É K****a legnagyobb választékban****LŐRINCZ**

cégnél

**Nagyvárad
Bémer-tér.**

Telephon 12-68.

Telephon 12-68.

Kiadó legelő.

A margittai járás B. királyi község határában fekvő birtokomnak mintegy 220 magyar holdat kitevő legelő és kaszáló részét mostani december 15-től 1913. évi december 1-ig egészben, esetleg két részben is legeltetés céljából kiadom, van rajta egy 100 darab jószágra való istálló, melynek használata 1913. évi május 5-ig megegyezés esetén legelő bérlettel jár, gazdaságomban legező mellett nagymeenyiségű szalma van, melyből korlátolt mennyiségben ingyen adok trágya termelés végett. Ajánlatok a haszonbéri összeg és esetleges feltételekkel 1912. évi december 20-ig **Kacsora Károly földbirtokoshoz Margittára** címzendő.

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utcza 30.

Ajánlja 1 héttben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra. Saját ház.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacs vay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részvénytársaság, Nagyvárad.

Értesítés.

Tisztelt üzletfeleinket ezennel értesítjük, hogy Teleky-utca 5. sz. alatt, a volt Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank üzlethelyiségében levő fiókunkat csak ez évi december hó 14-ig tartjuk fenn, miután e napon Bémer-tér 4. sz. alatt ujonnan épült intézeti központi helyiségünkbe költözünk át

Kérjük tehát t. üzletfeleinket, hogy december 14-től kezdve bennünket már önni új helyiségünkben (Bémer-tér, 4. sz.) sziveskedjenek felkeresni.

Nagyvárad, 1912. december 5.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ.

Figyelem!
Fiókhüzet nincs!

NAGY GYULA

Nagyvárad, Olaszi, Rákóczi-ut

ajánlja saját gyártmányu kefe és meszelő nagyraktárát. Dus választék finom illatszerekből, pipere-szappanokból és mindennemű fésűkből és hajtűkből. Raktáron tart fürdő és kocsimosó szivacsokat jutányos árban. Fogkefék felelősség mellett. Különböző karácsonyi és ujévi ajándékok olcsó bevásárlási forrása.

Figyelem!
Fiókhüzet nincs!

Házi csatornázást

szakszerűen kézik

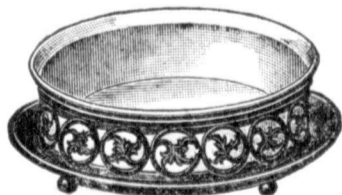
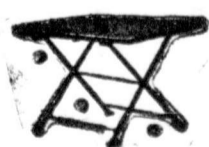
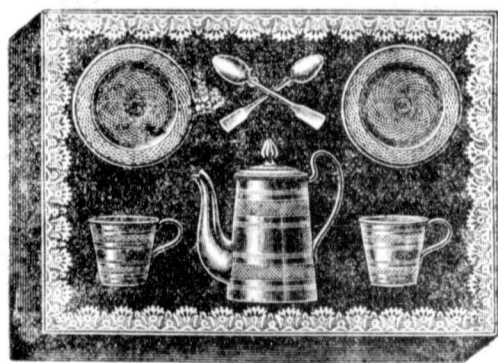
Kondor Dezső Nagyvárad

Nagy piac-tér 1. Telefon 969. Gyár: 1062.

Cement, gipsz, nád, fedéllemez, cserép, kőpor, oltott mész stb. eladás.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban

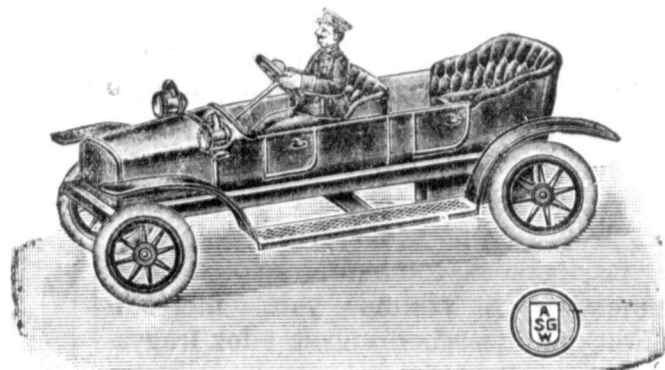
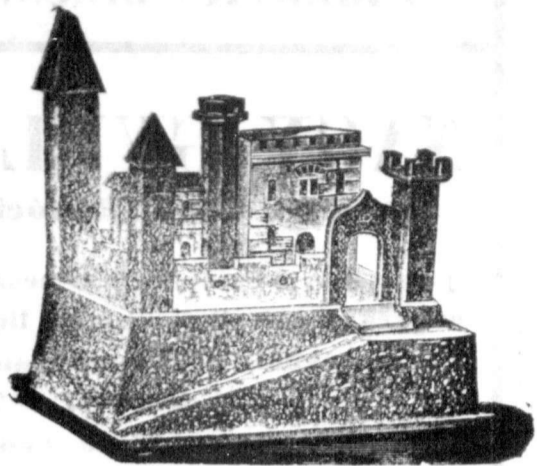

TARSOLY és RISZTÓ Nagyvárad, Rákóczi-ut

különlegességek vaskereskedése.

Valódi porosz fűtőszén házhoz szállítva.

Telefon 371.

Waldmann Ernő
Rákóczi-út 7.

**Karácsonyi
gyermekjáték**

díszmű- és

ajándék tárgyak

kiállítása

össze van állítva, melynek
megtekintésére a n. érd.
közönséget tisztelettel
meghívja.

